

Цифрова трансформація як інструмент забезпечення доступу до адміністративної юрисдикції: експертний вимір

Олеся Козакевич

докторка філософії в галузі права, старша викладачка кафедри адміністративної діяльності, Національна академія Державної прикордонної служби України імені Богдана Хмельницького, м. Хмельницький, Україна, ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-5528-7008>, e-mail: ol.mk.2019@gmail.com

Максим Сулима

курсант 3 курсу факультету правоохоронної діяльності, Національна академія Державної прикордонної служби України імені Богдана Хмельницького, м. Хмельницький, Україна, e-mail: makssuulima85@gmail.com

Досліджено вплив цифрової трансформації на забезпечення доступу до адміністративної юрисдикції з урахуванням експертного виміру. Проаналізовано переваги та ризики застосування цифрових інструментів у сучасному адміністративному судочинстві.

Ключові слова: адміністративна юрисдикція; цифрова трансформація; доступ до правосуддя; адміністративне судочинство; штучний інтелект.

Digital Transformation as an Instrument for Ensuring Access to Administrative Jurisdiction: an Expert Perspective

Olesia Kozakevych, Maksym Sulyma

The theses examine the impact of digital transformation on ensuring access to administrative jurisdiction, with due regard to the expert dimension. The advantages and risks of using digital tools in contemporary administrative adjudication are analysed.

Keywords: administrative jurisdiction; digital transformation; access to justice; administrative adjudication; artificial intelligence.

У сучасних умовах цифрової трансформації суспільних відносин доступ до правосуддя зазнає істотного концептуального переосмислення. Традиційне розуміння цього принципу як формальної можливості звернення до суду доповнюється технологічним виміром, що охоплює електронні сервіси, дистанційні форми участі у судових засіданнях та автоматизовані інформаційні системи [1]. Особливої актуальності зазначені процеси набувають у сфері адміністративної юрисдикції, де ефективність судового захисту безпосередньо впливає на баланс публічних і приватних інтересів та рівень довіри громадян до держави.

Цифрова трансформація адміністративної юстиції в Україні відбувається під впливом надзвичайних чинників, зокрема пандемії COVID-19 та дії воєнного стану. Запровадження електронного суду, дистанційного подання процесуальних документів і участі в судових засіданнях у режимі відеоконференції стало ключовим механізмом забезпечення безперервності здійснення правосуддя в умовах обмеженого фізичного доступу до

судів. Разом з тим, цифрові інструменти не лише спрощують реалізацію процесуальних прав, а й породжують нові правові та організаційні виклики.

Особливу увагу привертає експертний вимір цифровізації адміністративної юрисдикції. Застосування дистанційних форм судового розгляду актуалізує питання допустимості, оцінки та процесуального значення експертних висновків, отриманих або досліджених із застосуванням цифрових технологій. Водночас на практиці зберігається винятковий характер призначення відеоконференцій, що значною мірою залежить від дискреційного розсуду суду та наявності технічних можливостей [2]. Такий підхід створює ризики неоднакового застосування процесуальних норм і фактичного звуження доступу до адміністративної юрисдикції.

Окремим напрямом цифрової трансформації є впровадження технологій штучного інтелекту в діяльність судів та експертних установ. Попри потенціал підвищення ефективності розгляду адміністративних справ,

використання ШІ потребує чіткого нормативного регулювання, дотримання принципів суддівської етики та збереження персональної відповідальності судді й експерта за результати процесуальної діяльності. Відсутність усталених стандартів у цій сфері зумовлює необхідність подальших наукових досліджень.

Отже, цифрова трансформація виступає не самоціллю, а інструментом забезпечення реального доступу до адміністративної юрисдикції. Її ефективність залежить від поєднання технологічних рішень із належним нормативним, організаційним та методич-

ним забезпеченням, а також від урахування експертного компонента як ключового елемента справедливого адміністративного судочинства.

Перелік джерел посилання

1. Козакевич О. М. Доступність правосуддя у транзитивному суспільстві: сучасний вимір : монографія. Одеса, 2023. 246 с.
2. Аналітичний звіт. *Дистанційні слухання в цивільному, господарському та адміністративному процесах*. URL: <https://www.pravojustice.eu/storage/app/uploads/public/673/c84/80c/673c8480c14c4470104470.pdf> (дата звернення: 02.02.2026).